

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **A. I.**, zastoupen JUDr. Petrem Adámkem, advokátem se sídlem Jeseniova 837/10, Praha 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 8. 2019, č. j. OAM-1091/ZA-ZA04-ZA10-R2-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 6. 2021, č. j. 2 Az 48/2019 - 47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 9. 6. 2016, č. j. OAM-1091/ZA-ZA04-ZA08-2015, nebyla žalobci (poprvé) udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“). Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který rozsudkem ze dne 13. 2. 2019, č. j. 4 Az 38/2016 – 30, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Žalovaný měl dle soudu řádně posoudit, zda v případě žalobce došlo k naplnění podmínek § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu.

[2] Následně žalovaný přistoupil k opětovnému posouzení žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany. Rozhodnutím ze dne 26. 8. 2019, č. j. OAM-1091/ZA-ZA04-ZA10-R2-2015 (dále jen „napadené rozhodnutí“), nebyla žalobci (podruhé) udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu.

[3] Toto rozhodnutí žalovaného napadl žalobce opět u městského soudu žalobou, jíž se domáhal jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Nesouhlasil se závěry žalovaného, že mu doplňkovou ochranu nelze udělit podle § 15a zákona o azylu, jelikož nespáchal zvlášť závažný zločin a nevyhýbal se trestní odpovědnosti [od této námitky při jednání upustil, neboť o § 15a zákona o azylu se opíralo zrušené rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 6. 2016, nikoli nyní napadené rozhodnutí]. Dále namítal, že žalovaný nezvážil udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu; neudělení mu azylu je pro něj „humanitární katastrofa“.

Rozsudek městského soudu

[4] Městský soud rozsudkem ze dne ze dne 10. 6. 2021, č. j. 2 Az 48/2019 - 47 (dále jen „napadený rozsudek“), podanou žalobu zamítl. Obecně k problematice udělování humanitárního azylu a následného soudního přezkumu takového správního uvážení citoval z usnesení Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 21. 2. 2018, č. j. 1 Azs 329/2017 - 28, ze dne 2. 9. 2015, č. j. 1 Azs 178/2015 - 25, a rozsudků NSS ze dne 21. 3. 2018, č. j. 6 Azs 6/2018 - 33, ze dne 30. 11. 2004, č. j. 3 As 24/2004 - 79. Konstatoval, že žalovaný v napadeném rozhodnutí zkoumal rodinnou, sociální a ekonomickou situaci žalobce, přihlédl k jeho věku a zdravotnímu stavu, stejně jako ke skutečnosti, že na území České republiky žije jeho matka i bratr a v Rusku nemá žádné příbuzné; důvod pro udělení humanitárního azylu však neshledal. Nebylo zjištěno, že by jeho matka či bratr byli na žalobci závislí. Matka pracuje, žije s mladším (téměř dospělým) synem ve vlastním bytě; žalobce navíc rodině nijak pomáhat nemohl, neboť byl ve výkonu trestu odnětí svobody, nadto případnou pomoc mohou matce poskytnout další příbuzní. Žalovaný též hodnotil žalobcovu obavu z neznalosti mateřského jazyka, nemožnosti nalézt v Rusku zaměstnání a vybudovat si tam potřebné zázemí. Zohlednil podklady, podle kterých navrátilci do země nejsou považováni za speciální kategorii, ze systému sociálního zabezpečení mohou čerpat stejné výhody jako kterýkoliv občan Ruské federace a je jim garantován přístup ke zdravotní péči; střediska pro zaměstnanost nacházející se po celé zemi poskytují různé druhy pomoci při hledání zaměstnání. Městský soud dospěl k závěru, že žalovaný vzal do úvahy všechny relevantní skutečnosti, nic podstatného neopominul; ztotožnil se přitom s tím, že u žalobce se nejedná o případ hodný zvláštního zřetele, aby byl vůbec prostor pro správní uvážení, zda mu humanitární azyl udělit. Pouhá skutečnost, že žalobce (spolu s matkou a bratrem) žije v České republice dlouhodobě, není důvodem „nehumánnosti“ neposkytnutí azylu. Žalobce navíc měl dle soudu možnost získat alespoň krátkodobé vízum.

[5] Soud doplnil, že za určitých okolností může i v souvislosti s nepřiměřeným zásahem do soukromého či rodinného života vzniknout hrozba vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu; odkázal na usnesení NSS ze dne 9. 1. 2020, č. j. 5 Azs 199/2019 - 27, a rozsudky ze dne 21. 2. 2019, č. j. 5 Azs 235/2018 - 32, ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, a ze dne 2. 1. 2012, č. j. 6 Azs 35/2011 - 47, z nichž citoval. Naznal ovšem, že v projednávaném případě nebude vycestování žalobce představovat takový zásah do jeho života, který by znamenal porušení čl. 8 Úmluvy a představoval hrozbu vážné újmy.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které jej navrhl zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení. Je přesvědčen, že bylo namístě mu udělit humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu. I když má občanství Ruské federace, jeho vztah k této zemi je zcela nulový; pokud bude nucen vycestovat do země původu, nebude schopen se tam začlenit do běžného života a obstarat si bydlení a další prostředky k životu. Když mu bylo deset let, jeho matka s ním opustila ostrov Sachalin a vycestovala do České republiky, kde uzavřela sňatek s českým občanem a narodil se mu bratr, doma hovořili pouze česky, má zde další příbuzné (rodiče matky, tety a strýce); v České republice chodil do základní i střední školy a začal studovat vysokou školu. Na území měl povolen trvalý pobyt, ale ten mu byl zrušen z důvodu, že vážným způsobem narušoval veřejný pořádek. Stěžovatel si je vědom, že svou situaci si zavinil sám, když se dopustil trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku a přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku, za což byl odsouzen ke třem rokům odnětí svobody. Šlo o výjimečný exces v jeho chování vyvolaný při vzájemném soužití s přítelkyní; jednalo se o partnerskou hádku, při které se choval hrubě a neadekvátně. Ze svého jednání si vzal ponaučení; z výkonu trestu byl podmíněně propuštěn a nyní žije řádným životem. Je přesvědčen, že zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany je pro něj horší než výkon trestu odnětí svobody, neboť v Ruské federaci fakticky nikdy nežil. Musel by absolvovat kurzy ruského jazyka, jeho vzdělání z České republiky by mu nebylo nic platné a navíc by pro své okolí byl cizincem přicestovalým z nepřátelské země. V důsledku této skutečnosti by si nemohl zajistit práci ani bydlení. Poukazuje na rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, pojednávající obecně o smyslu institutu humanitárního azylu. Konstatuje, že nemůže prokázat, že by mu v Rusku hrozila konkrétní újma na zdraví nebo životu z důvodu jeho politického přesvědčení či náboženských důvodů, neboť zde nikdy nežil. Je však dle něj prokázáno, že Ruská federace není demokratický stát.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ve svém postupu nespatřuje žádné pochybení. Skutečnost, že v Ruské federaci není v oblasti dodržování lidských práv a základních svobod vše na požadované úrovni, není důvodem pro automatické přiznání určité formy mezinárodní ochrany. Stěžovatel neustále poukazuje na své humanitární důvody, ale sám se na území České republiky dopustil závažné trestné činnosti vydírání, za což byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Je plnoletým, svéprávným, zdravotně způsobilým, svobodným a bezdětným státním občanem Ruské federace, tudíž si v případě návratu bude muset uspořádat své záležitosti a živobytí jako kterýkoli jiný občan vracející se do této země po dlouholetém pobytu v zahraničí, včetně bydlení a práce. Žalovaný poukazuje na to, že v kasační stížnosti jsou uváděny především námitky směřované proti napadenému rozhodnutí, nikoliv rozsudku městského soudu. Dodává zároveň, že kasační stížnost dle jeho názoru svým významem podstatně nepřevyšuje vlastní zájmy stěžovatele.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí,

vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[9] Před přistoupením k meritu věci, tj. posouzení důvodnosti kasační stížnosti, se Nejvyšší správní soud musel nejdříve zabývat otázkou její přijatelnosti. Podle § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném od 1. 4. 2021 (dále jen „s. ř. s.“), Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Nejvyšší správní soud se vymezením pojmu „*podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ již zabýval při výkladu § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 13. 10. 2015 do 31. 3. 2021 (viz usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Novelou soudního řádu správního provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. (s účinností od 1. 4. 2021) byl rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Jak již Nejvyšší správní soud uvedl ve svém usnesení ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28, tato změna nezakládá žádný rozumný důvod měnit kritéria přijatelnosti kasační stížnosti.

[10] Při rozhodování o (ne)přijatelnosti kasační stížnosti proto Nejvyšší správní soud i nadále vychází z judikatorně ustálených kritérií (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, bod 52), jež pramení ze závěrů usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

[11] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[12] Nejvyšší správní soud předně poukazuje na to, že stěžovatel v kasační stížnosti sám nepředestřel žádné důvody týkající se její přijatelnosti. Ze setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu přitom vyplývá, že řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou

pokračování

dispoziční. Obsah a kvalita kasační stížnosti do značné míry předurčují nejen rozsah přezkumné činnosti, ale i obsah rozhodnutí soudu (viz např. rozsudek NSS ze dne 26. 1. 2015, č. j. 8 As 109/2014 - 70). Důvody přijatelnosti kasační stížnosti přitom nejsou patrné ani z tvrzení stěžovatele ve spojení s obsahem správního spisu a spisu městského soudu.

[13] Stěžejní stěžovatelova kasační námitka brojí proti tomu, že mu žalovaným nebyl udělen humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu. Institutem humanitárního azylu se Nejvyšší správní soud zabýval již zabýval v řadě svých rozhodnutí (srov. rozsudky NSS ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 60/2004 - 52, ze dne 31. 3. 2010, č. j. 6 Azs 55/2009 - 71, či usnesení ze dne 28. 8. 2013, č. j. 3 Azs 14/2013 - 16, ze dne 8. 4. 2016, č. j. 6 Azs 34/2016 - 30, ze dne 22. 2. 2017, č. j. 6 Azs 17/2017 - 28). V usnesení ze dne 21. 2. 2018, č. j. 1 Azs 329/2017 - 28, NSS uvedl, že „*smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.*“ Obecná východiska soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu pak NSS shrnul v rozsudku ze dne 21. 3. 2018 č. j. 6 Azs 6/2018 - 33, když konstatoval, že „*podle § 14 zákona o azylu lze azyl z humanitárních důvodů udělit v případě hodném zvláštního zřetele. Nejvyšší správní soud připomíná, že citované ustanovení v sobě kombinuje neurčitý právní pojem „případ hodný zvláštního zřetele“, jehož výklad ze strany žalovaného podléhá soudnímu přezkumu v plném rozsahu, a správní uvážení žalovaného odrážející skutečnost, že ani v případě hodném zvláštního zřetele není žalovaný povinen humanitární azyl udělit, bude-li respektovat příslušné mantinely pro svou diskreci (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. května 2004, č. j. 5 Azs 60/2004 - 72, č. 375/2004 Sb. NSS). V případě stěžovatele přitom žalovaný vůbec neshledal důvod hodný zvláštního zřetele, bez něhož je jeho správní vyloučení ohledně udělení humanitárního azylu vyloučeno. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje.*“ Z judikatury tedy vyplývá, že je na uvážení správního orgánu, zda humanitární azyl udělí, či nikoliv, přičemž míra volnosti správního uvážení je limitována pouze zákazem libovůle. V řešené věci má Nejvyšší správní soud shodně s městským soudem za to, že k překročení uvedené míry nedošlo; žalovaný se totiž tímto institutem řádně zabýval (srov. str. 10 - 11 napadeného rozhodnutí).

[14] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že samotná snaha o legalizaci pobytu nemůže být azylově relevantním důvodem (viz např. rozsudky NSS ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 - 44, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 - 69, ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004 - 94, nebo ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54).

[15] Lze tedy uzavřít, že městský soud se v projednávané věci nedopustil žádného zásadního pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele; respektoval judikaturu, od níž se sám Nejvyšší správní soud nehodlá jakkoli odchýlit. Při přezkoumávání skutkového stavu se nedopustil chyb, které by svojí povahou stály proti samotným základním zásadám přezkumného soudního řízení; stejně tak napadený rozsudek nevykazuje žádné nedostatky, které by bylo v rozporu s právem na spravedlivý proces nechat bez povšimnutí, natož pak nedostatky závažné.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[16] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele; odmítl ji proto podle § 104a s. ř. s. jako nepřijatelnou. O věci rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[17] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Soud o nákladech nerozhodoval podle § 60 odst. 3 s. ř. s., přestože kasační stížnost odmítl, a to s ohledem na závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, č. 4170/2021 Sb. NSS (srov. obdobně usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28, či ze dne 25. 8. 2021, č. j. 1 Azs 119/2021 - 55). Stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, avšak nevznikly mu žádné náklady nad rozsah jeho úřední činnosti, a proto ani jemu soud nepřiznal náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. října 2021

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu